

Истории за промяна

Сборник с истории за промяна, които показват, че бедността може да се преодолее, ако работим заедно

ATD FOURTH WORLD

ALL TOGETHER IN DIGNITY TO OVERCOME POVERTY

Съдържание

Въведение		3
Пълна промяна на гледната точка	(България)	5
Обединени в името на промяната	(Унгария)	9
Борба за образование	(Румъния)	14
110% от децата записани в училище	(Гватемала)	18
Аз съм медиатор	(Македония)	21
Циркът е като дъга	(Румъния)	24
Винаги има надежда	(Унгария)	29
Когато знанието се обединява и увеличава	(Франция)	32
Вдъхновението на ореха	(Румъния)	36
Отбор на надеждата	(България)	40
Откъде идват лидерите?	(САЩ)	42
Никога няма да се откажа!	(Румъния)	46
Всички се събират	(Унгария)	49
Аз дори не знам техните имена	(Буркина Фасо)	53
Завръщане в училище, стъпка по стъпка	(Румъния)	56
Живот, прекаран в битка за семейството	(Румъния)	59
Аз съм на 13 и играя футбол с мигранти	(Франция)	61
Тапори	(Хърватия)	64
Тапори	(Сърбия)	66
Сговорна дружина планина повдига	(Мадагаскар)	68
Бори се за правата си	(Испания)	71
Международна харта за 17 октомври		75

Кликнете върху заглавието
на историята, за да я
прочетете.

Кликнете върху логото,
за да се върнете към
съдържанието.

Сборник с истории за промяна, които показват, че бедността може да се преодолее, ако работим заедно

Тази книжка цели да сподели истории, показващи че бедността може да бъде преодоляна. Тя изпраща позитивно послание в контраст с постоянния поток от негативни новини, които карат толкова много хора да се чувстват обезкуражени и безсилни.

Тези истории показват смисъла да работим заедно в името на промяната. Това са разкази на хора, които са били отхвърлени, но са успели да намерят своето място и да допринесат за сътворяването на по-добър свят.

Това не са просто лични преживявания, а истории на хора с различен произход и възраст, които са се подкрепяли взаимно в името на една обща цел и са направили прогрес или позитивна промяна.

Те разкриват куража, издръжливостта, достойнството и гордостта на хората,

живеещи в бедност и на онези, които се борят редом до тях.

В тази книжка представяме истории за промяна от различни държави от Югоизточна Европа, включително България, Хърватия, Унгария, Македония, Румъния и Сърбия. Прекарахме много време в срещи с всички хора, които участват. Интервюирахме ги и написахме заедно историята, която искаха да бъде чута. Те ни вдъхновиха изключително много и се надяваме техните истории да вдъхновят и вас да подкрепите онези, които всеки ден полагат усилия, за да не се поддадат на бедността.

По цял свят има хора, борещи се с бедността. Поради това, в нашата книжка са включени истории и от други части на света, които могат да бъдат намерени на уебсайта www.poverty-stop.org.

Много други хора и групи предприемат инициативи и акции срещу бедността, като се стремят приносът на най-отхвърлените да бъде отбелязан и оценен. Разказват се други истории и има нужда още много да бъдат разказани!

Каним всички да се присъединят към пъзела от хора от цял свят, които заявяват „Искаме да сложим край на бедността!“ и да се обедният на 17 октомври, Световния ден за преодоляване на бедността. В края на книгата можете да се запознаете с [Международната харта за 17 октомври](#).

Книжката е преведена на пет езика (български, английски, френски, унгарски, румънски) и бихме желали сърдечно да благодарим на всички хора - а те са много - които направиха това възможно.

Вероник и Беноа Ребул-Салз
АТД Четвърти свят (Заедно в името на
достоинството)
ATD Fourth World (All Together in Dignity)

„Бедността е форма на насилие. Тя води до унижения и принуждава хората да мълчат. Съсипва животи. Бедността обаче не е неизбежна. Също както робството или дискриминацията, тя може да бъде преодоляна. Онези, които се сблъскват с бедността, се противопоставят по многобройни начини на несправедливостта, която тя причинява. За да се изправим пред предизвикателствата на съвременния свят, имаме нужда от техния интелектуален капацитет и от тяхната смелост.

Днес, хората, които се чувстват отхвърлени от обществото, взимат думата и предприемат действия. Другите се присъединяват към тях, за да изградят свят, в който цари мир и никой не е изоставен.“

Призив за действие: www.poverty-stop.org

Пълна промяна на гледната точка

Чрез музика и творчески разговори Геника и нейните приятели се сближават с жителите на пловдивския квартал Столипиново.

От Геника Байчева (България)

Участвах в екипа на Фондация „Пловдив 2019“, който трябваше да подготви успешно кандидатурата на Пловдив за Европейска столица на културата 2019. Искахме да обърнем по-специално внимание на Столипиново - част от града, която сякаш е забравена и пренебрегвана от всички. Наскоро пристигнала в Пловдив, аз реших да посетя Столипиново и сама да се убедя какво представлява кварталът. Бях приятно изненадана, че противно на това, което бях чувала, мястото въобще не е толкова опасно.

С колеги от фондацията се запознахме с един много добър музикант - германец, който обикаля света със своето пиано, и го поканихме да дойде в Столипиново. Взаимодействието между него и хората в квартала беше невероятно. Те бяха изключително щастливи, че той им гостува и че имат възможност да научат повече за музиката. И така ние започнахме да мислим все по-сериозно как да включим изкуството и културата в ежедневието на квартала. Въпреки че спрях да работя за Фондация

„Пловдив 2019“, аз продължих да посещавам Столипиново все по-често.

По време на един уъркшоп в Пловдив, един холандски артист ни въвлече в много интересна артистична игра - „Занимания със столове“. Трябваше да вземем пластмасови столове и да се разхождаме с тях в квартала. Целта беше да сядаме до жителите от квартала и да говорим с тях за това какво харесват и какво не харесват тук и кое биха искали да подобрят. После с нашите събеседници избрахме най-основното и го записвахме на столовете.

В по-малките части на квартала, където има незаконни постройки, хората въобще нямаха столове. Ето защо по-късно заедно с един квартален дърводелец направихме жълти дървени кубове. Хората можеха да се събират около тях, да напишат или да нарисуват своите мисли, а след това да ги споделят на друго място.

Много харесах този подход, защото той ми позволи да изградя лични отношения с хората от квартала. Обичах да слушам историите им, които ми разкриха нови хоризонти.

Бяхме шест души, които се срещаха с хора от Столипиново. От посланията, събрани по време на заниманията със столовете, се роди идеята за написване на песен и заснемане на клип. Разхождахме се из квартала в търсене на талантиливи млади хора, на музиканти, които биха работили заедно за тази песен. За мен това издирване на квартални таланти беше един от най-вдъхновяващите моменти. Пътят към откриването на творческите сили в квартала беше възможност за разширяване на кръгозора.

Всичко това стана възможно, защото отделихме време да опознаем хората в Столипиново.

Хората, които не са от квартала, често се заблуждават, че могат да променят живеещите там. В началото бях заредена с енергия и оптимизъм, че правя нещо стойностно за хората. Имах амбициозни идеи да променя квартала и хората там.

Но след като прекарах около 2 години в разговори с жителите, разбрах по-добре техните нужди, желаниа и мисли.

Тогава преосмислих своята нагласа - вече не исках да променям хората. Исках те да имат по-добър живот, исках да се променят условията, в които живеят, но не и да променя самите тях. Най-важното нещо беше близостта с хората и единственият начин да се постигне това беше да се отдели достатъчно време.

Другото много вдъхновяващо нещо за мен бяха жълтите кубове, защото докато обикаляхме с тях, се сближавахме с децата. Беше много интересно да се види как пристигането ни с кубовете беше буквално

като магнит за децата - те просто идваха. А преди това се криеха от нас.

Срещнахме се с много деца, които бяха изключително щастливи да изразят себе си върху кубовете.

Това беше ключов момент. Помня, когато за първи път видях дъщерята на Камелия - тя се приближи, усмихвайки се. Последния път, когато я видях, проведохме първия си разговор на български език. Мисля, че това

се случи, защото тя се почувства по-спокойна с мен. С майка ѝ, Камелия можем да прекараме часове в дома им. Помня кога за първи път Камелия каза: „Те са ми приятели“ и колко време трябваше да мине, за да стигнем до този етап на изградени увереност и доверие.

Наскоро Камелия ми сподели: „*Ти сядаш с нас, пием кафе и си говорим. Споделяме си какво се случва и какво не се случва, всичко. Ти не криеш нищо от мен, както и аз от теб. Говориш си с всяко едно дете поотделно за уроците им, за заниманията им... Ти ме научи на това - на приятелство. Разбрах, че няма значение дали съм християнка или мюсюлманка. Това не е причина да не сме добри приятели. Някои хора казват: „Те са християни, а ние - мюсюлмани“ и затова се държат дистанцирано. Аз не го правя. Затова и всички хора, които се държат като мен, идват тук“.*

Това, че опознахме хората от Столипиново чрез музика и разговори, че ги подкрепяхме, без да желаем да ги променяме, и че им отделихме нужното време, ни позволи да открием и научим толкова неща заедно.

Познанствата, които завързахме, помогнаха на всички ни да преодолеем предразсъдъците - голяма и задължителна стъпка.

Обединени в името на промяната

„A Varos Mindinkie” или „Градът е за всички” е местна доброволческа организация в Будапеща (Унгария), в която активисти, които са бездомни или живеят в много бедни условия, както и активисти, които имат дом, работят заедно в подкрепа на правата за жилищно настаняване и социалната справедливост.

История, написана от Ютка Лакатошне, Ласло Мурани и Анна Александров (Унгария).

Ние, от „Градът е за всички”, винаги се опитваме да се свържем с хора, които живеят в неформални убежища или нямат никакъв дом, за да създадем контакт и да можем да проверяваме дали всичко е наред при тях. Целта е да няма хора, за които светът не подозира, че съществуват, защото е недопустимо да няма кой да им помогне.

Ютка, член на „Градът е за всички”, която живее в неформално убежище, описва как работим, казвайки:

„Това е наистина „приемаща“ среда и място, където хора, живеещи в бедност получават ролята на лидери и наистина играят важна роля в борбата, заставайки зад своите собствени права. Тук няма разлика между хората, които работят заедно. Всеки е приет и на всеки се гласува доверие. Когато се женим, в Унгария казваме: „В добро и в лошо, докато смъртта ни раздели“. Колко ли щеше да е хубаво ако целият свят можеше да работи на този принцип: хората да са обединени и в добро и в лошо, в името на промяната?“

Ласло се присъединява към „Градът е за всички“ благодарение на човек, който среща в подслон за бездомни. Нашата работа му дава: „възможност за научаване на нови умения. Бих казал, че когато хората се съберат и работят заедно стават по-силни. И колкото повече хора се съберат, толкова по-силни стават“.

Не всеки, който се включва в нашата работа, живее в бедност. Анна, която наскоро се присъедини като наш съмишленик, е искала да бъде част от група, която е: „базирана на съвместната работа и е съставена от хора, които наистина преживяват несправедливостите. Не можеш да помогнеш от отвън“.

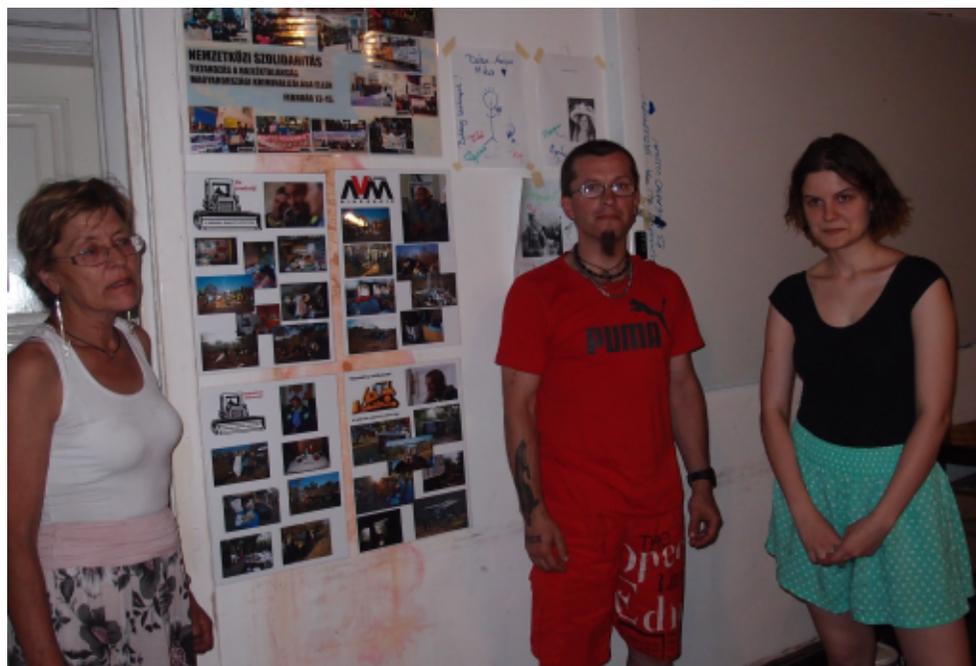
„Ключът към промяната е в човека, който лично е изпитал бедността. Това са хората, които наистина искат и могат да постигнат промяна за себе си. Това просто е много по-реалистично. Най-важното ми послание за хората, които имат желание да се включат в активистки групи е: „Не можете просто да кажете на хората какво да правят“.

Когато организацията „Градът е за всички“ научи, че някъде съществува неформално убежище, координационният комитет се събира, за да отговори на въпроса: „Кой има възможност да отиде?“

След това се организира „Световна среща в хижата”. В близост до неформалното убежище се създава отворено за всички място, където могат да дойдат хора отвсякъде, за да поговорят за каквото решат. Името е забавно, но идеята е да се организира като пикник. Всеки може да отиде: съмишленици (активисти, които имат дом), бездомни, живеещи в бедност. Заедно приготвят сандвичи, носят вода, постилат одеало, сядат на него с храната и канят хората, които живеят в неформалното убежище да се присъединят. Останалото зависи от това дали поканените биха желали да се включат и да участват в работата на „Градът е за всички” или просто да поддържат контакт.

Целта е да няма човек, който да е останал невидим, на когото да не е било обърнато внимание. Членовете на „Градът е за всички” могат да поддържат връзка с тях, да водят разговори и да им помагат.

В 19-тия окръг на Будапеща има гора, която неформално е кръстена „Гората Шерууд”. В нея има хора, които живеят в неформални убежища, в малки къщички, наречени „хижи” или „kanyho” на унгарски. „Kanyho” е къща, направена от дъски, пластмаса и всякакъв полезен материал, изхвърлен от други хора. Някои хора строят свои собствени къщи от тези материали и именно това е „kanyho”.

Преди години, на територията на тази гора беше организирана „Световна среща в хижата”. В продължение на повече от 8 години, в гората живееха единайсет бездомни. Сред тях бяха двойката Ерика и Янош, които имаха водеща роля в групата и бяха сред създателите на „Градът е за всички”. Единайсетте души, живеещи в Гората Шерууд бяха сплотени като едно семейство.

Тъй като в Унгария съществува закон, който забранява строенето на незаконни къщи, властите наредиха на живеещите в гората да се преместят. Заедно, решихме да отговорим чрез действия. Отидохме да разговаряме с властите, отговорни за озеленяването, със заместник окръжния управител и с други хора от общината. Помолихме ги да намерят домове за тези, на които са наредили да напуснат.

След няколко месеца обсъждане и спорове се стигна до споразумение: за начало

общината се задължи да осигури два апартамента за хората. Разбрахме се, че хората от неформалното убежище ще трябва сами да ремонтират апартаментите, в които ще живеят. Друга организация, наречена „Utracol Lakasba Egyesulet” или „От улицата до домове” се нае да помогне за ремонтирането на апартаментите. Беше направен апел за събиране на инструменти. В работата се включиха доброволци - не само членовете на „Градът е за всички”, но също и симпатизанти и приятели на организацията. Общината също даде малък принос.

До днес, 6 човека са вече настанени в ремонтирани апартаменти. В момента тече ремонтът на още един апартамент и има още два, които ще бъдат осигурени следващата година. Дотогава всеки от групата, който е все още жив ще има свой собствен дом.

За съжаление това не включва Ерика и Янош. Ерика почина в подслон за работници, преди двойката да успее да се премести в свой собствен дом. Янош я последва година по-късно и успя да поживее в апартамента съвсем кратко.

Сега има две общини, които осигуряват апартаменти за бездомни хора, благодарение на работата на „Градът е за всички“. Всяка година общината на 10-ти окръг предоставя две жилища за хора живеещи в „хижи“ или на улицата. Това е една истинска промяна.

Дори когато първоначално общината постъпи правилно, а след това направи нещо несправедливо, „Градът е за всички“ се вдига на протест. Няма несправедлива ситуация, срещу която „Градът е за всички“ не би се борил.

Борба за образование

Кати, образователен асистент в един от Клубовете за алтернативно обучение на Центъра за политика за ромите и малцинствата в Букурещ, разказва как в основата на нейната борба за образование за всички е собствената ѝ история.

От Ката Ватала (Букурещ, Румъния)

Животът ми дава сила. Израснах в гето в Букурещ и трябваше да се грижа за много деца, както и за моите хора. Дори понякога да чувствам, че не мога повече или съм изморена, си припомням този опит, защото искам да постигна промяна в моята общност.

Изкарах детството си и израснах в гетото Рахова в Букурещ. Това беше щастливо време за мен, защото никога не се интересувах от това дали съм румънка, ромка или бедна. Споделяхме всичко помежду си и въпреки, че бяхме бедни, не го усещахме толкова много, защото си помагахме един на друг.

Когато бях в пети клас, накарах майка ми да дойде в училище. Тя не искаше, но я убедих и дойде. Тогава останалите деца започнаха да ме тормозят, да ми се смеят, дискриминираха ни, защото майка ми има тъмна кожа. И така, от този момент нататък аз не отидох повече на училище.

Въпреки това, училището ми харесваше. Харесвах образованието. Опитах се да се върна в училище, но не успях. Станах възрастен, необразован възрастен.

Когато напуснах гетото, видях други части на града и по-добрите условия на живот там. Местех се от работа на работа. Бях чистачка, шивачка, хигиенистка. Успях да работя с козметика. Но заплащането не беше особено добро на тези работи, защото няхаха документи, дипломи, които да докажат, че съм образован човек.

От този момент нататък, както и на сегашната ми работа, аз говоря с децата и възрастните, за да ги убедя, че образованието е много важно, за да имаш по-добър живот.

Бях на 26 години, когато успях да се върна в образователната система. Успях да завърша още два класа - седми и осми. Като майка, се опитвам да дам на децата си най-доброто, което мога, защото не искам да минат през

това, което аз съм преживяла. Горда съм, че по-голямото ми момче завърши гимназия. Искане да учи в университет. Дъщеря ми също завърши осми клас. Сега е записана в гимназия. Имам още едно малко дете, което има аутизъм. Беше много трудно да намеря помощ за него. За щастие, намерих неправителствена организация, която ни подкрепя. Научавам толкова много от моя син, докато му помагам да се развива.

След това попаднах на Центъра за политика за ромите и малцинствата, които ми предложиха да работя като образователен асистент в Клуба за алтернативно обучение.

Клубът може да се опише като безопасно място, в което може да се твори. Намира се в училището и е отворен шест дни в седмицата, дори и през лятната ваканция. Там децата общуват с образователни асистенти и доброволци, които им предлагат подкрепа и менторство. Образователните асистенти подкрепят участието на родителите в насърчаването на

образованието и в живота в квартала. Тяхната роля е много важна, защото те помагат да се изгради мост между учителите, децата и техните родители. Без образователните асистенти, идващи от общността, Клубът за алтернативно образование не би довел до промяна за училището и децата. Децата няма да идват на това място, ако там няма хора, на които да могат да се доверят.

Изминаха вече четири години, откакто се ангажирах с клуба. Харесва ми да помагам на децата като образователен асистент и мога да го правя, заради това, което съм научила покрай по-малкия си син.

Понякога е много трудно да накараш другите да осъзнаят, че трябва да учат. Говоря много с децата и ходя в домовете им при техните родители. Често съм разочарована, защото децата напускат училище или пропускат часове. Родителите ми казват „Вече е мъж, трябва да работи“.

От друга страна за семействата е много трудно, защото получават от Националната правителствена програма по 84 леи (18 евро) на месец за всяко дете - за закупуване на материали и дрехи за училище. Това не е достатъчно.

За да бъде ефективна, ролята на образователния асистент трябва да бъде приета от всички. Това означава, че учителите и родителите от квартала трябва да оценяват уменията ти да спомагаш за образованието. Означава също да признават, че можеш да изграждаш мостове. Тези умения и познания са нещо, което не се постига лесно или бързо. Те се основават на дълга история.

Сега съм изправена пред друго предизвикателство - да получа диплома, която да показва на моята общност, че съм добър обучаващ.

Успях да започна гимназия на 36 години. Искях да покажа на по-големия си син, че това е нещо добро. Няма значение на колко години си. Някак успях да осъзная, че съм стойностен човек.

Нещата могат да се променят към по-добро, когато подобриш образованието си, но трябва да положиш много усилия и да работиш здраво за тази цел.

110% от децата записани в училище

Когато бяхме със семействата в бедняшките квартали, в Гватемала, те ни казваха две неща. Първо - не искаме децата ни да преживеят, това което ние сме преживяли, не искаме да изпитат такава бедност. И второ - единственото което можем да оставим на децата си е образованието.

От Пол Марешал (Гватемала)

Затова, заедно с тези семейства решихме да се борим, за да могат децата да посещават училище, да останат в училище и да успеят в обучението си. Следователно, с тези семейства и учителите от бедните квартали се опитахме да открием пречките. На първо място, децата не бяха регистрирани и нямаша акт за раждане или имаше някакви финансови проблеми (такса за записване в училище, униформи, учебни материали) и на второ място съществуваше страх, унижение за децата, които никога не бяха ходили на училище и за родителите, които нямаша идея какво представлява то.

Заедно със семействата започнахме да мислим какви са пречките, но също така проведохме няколко експеримента. С тях изпробвахме пилотен проект, с който да премахнем всички трудности. Включихме се в ежедневието им, но също така участвахме с улични библиотеки, подкрепа за училищната работа, с връзки и срещи с родителите.

Една майка, от изключително бедно семейство и непривилегирована среда, беше избрана за представител на родителите в нейното училище.

Първото нещо, което направи Движението беше да изгради връзки със семействата и с учителите от областта, а след това и с други асоциации, които се бореха или за правата на децата, или въобще за образование. Тези асоциации ни помогнаха също да спечелим видимост, позволиха ни да срещнем докладчика по въпросите на образованието на ООН, да организираме „кръгла маса” с журналисти. И така, изминахме целия път, подкрепени от други и благодарение на тях, но запазвайки специфичната си роля, а именно да бъдем много близки със семействата и да работим директно с тях.

На базата на работата, която свършихме с учителите и семействата, направихме предложения за обществени политики в Гватемала - за образователни политики.

Заедно със семействата се срещнахме с кандидатите за президентските избори. След изборите, срещнахме министъра на образованието (всъщност няколко пъти), както и други асоциации. Бяхме чути и успяхме да спечелим държавно съгласие, потвърждаващо, че училището в Гватемала ще бъде безплатно и още едно важно нещо - че няма да е нужно детето да бъде регистрирано или да има акт за раждане, за да се запише в училище.

Това означаваше, че децата, които бяха изчезнали, които нямаха законно съществуване, можеха да се запишат в училище следващата година. И докато гватемалската държава си мислеше, че в някои бедни квартали 98% от всички деца имат достъп до обучение, се оказа, че всъщност следващата година цифрата се покачи на 110%, просто защото се появиха деца, които не бяха включени в статистиките.

Този проект доведе до въвеждане от държавата на безплатно обучение и достъп за всички деца, дори за тези, които не са регистрирани и нямат официални актове за раждане. Това повлия не само на 600-те деца, които подкрепяхме ежедневно, но и на още над 3 милиона, които имаха проблеми с посещаването на училище в Гватемала.

Очевидно това не е решението на всичко, но то изпрати послание за надежда на много, много семейства, които започнаха да мислят: „все пак, училището е също и за нас”.

Аз съм медиатор

Тази история показва, че за да бъдеш медиатор и да подкрепяш усилията на дадена общност да увеличи правата си, се изисква да опознаеш хората в нея. Муарем, като част от своята общност, може да работи с всеки от нея.

От Муарем Абди, с подкрепата на Латифа Сиковска - от Амбрела (Република Македония)

Името ми е Муарем Абди и живея в община Шутка, част от град Скопие в Република Македония. В живота си съм видял, че има дискриминация срещу ромския етнос и че ромите са смятани за по-ниска класа.

Един ден си казах: „Трябва да направя нещо. Ще потърся неправителствена организация, която работи с роми и ще видя дали мога да подкрепя работата ѝ за правата на ромите и за това ромите да имат по-добър живот“.

Скоро след това открих нов ромски образователен център, наречен Амбрела. През 2007 година започнах да работя с тях като доброволец и след това, през 2011 работих като медиатор. От 2013 до 2015 година работих като възпитател в нашия детски проект, наречен „Стъпка по стъпка“. Това ме направи много щастлив, защото обичам да работя с деца.

Родителите включват децата си в проекта, защото са много заети да работят, за да оцелеят и нямат свободно време.

Ние от екипа на неправителствената организация помагаме на децата да се подготвят за началото на учебната година. Учим ги на основни, но важни неща, като например да казват „Добро утро”, „Извинявай” и „Благодаря”, както и да си мият ръцете преди и след хранене. Освен това организираме работилници и родителски срещи. На тях родителите ни споделят колко е важно, че децата идват в Амбрела и колко се е подобрил македонският им.

В момента работя в Амбрела като медиатор между здравната система и семействата. Например в Шутка, или по-точно на улиците Бърсячка буна, Гарсия Лорка, Пелагония и Живот, няма номера на къщите и за служителите на Градския здравен център е трудно да намират хората. Ето защо аз раздавам покани на семействата да доведат

децата си за ваксиниране в Здравния център. Обяснявам колко е важно. Ако родителите не могат да отидат, заедно с работниците от Здравния център отиваме при семействата и директно ваксинираме децата.

Ролята ми в Амбрела включва прекарване на доста време в посещения на семейства. Като ром, който говори техния език, те ме разбират по-лесно и се плашат по-малко, отколкото при разговорите с други македонци, където може да има езикова бариера.

На улица Бърсячка буна 50 семейства с деца между 0 и 17 години живеят в наистина лоши условия. Само част от тях имат достъп до течаща вода и електричество. Нито родителите, нито техните деца имат лични документи. Децата имат достъп до местната детска градина и училището, но не получават никакви социални помощи и нямат здравна осигуровка: дискриминирани са и са изключени от държавната система. Улица Бърсячка буна е най-голямото

предизвикателство за Амбрела като неправителствена организация.

Ние сме служба в помощ на семействата там. Помагаме им да получат лични документи и децата да се включат в образователната система. Помагаме да разберат какви са правата им и да получат достъп до здравеопазването и социалното подпомагане. Те вярват и имат доверие на Амбрела и нейните членове. Ако нашият екип види, че има възможност да помогне, правим каквото е необходимо. Например, ако семейство има нужда от помощ с лични документи, дори това да не е част от официалната ми роля, помагам като взимам личните им данни и предавам информацията на моята колежка, Латифа, която продължава оттук.

По този начин семействата започват да ни имат доверие. Когато те смятат за един от тях, са по-отворени да говорят за всякакви проблеми, които имат.

Какво бих искал да кажа на хората извън Шутка?

Бих искал да им кажа, че преди да съдят някого, трябва първо да опознаят хората, да разберат кои са те, какви са техните проблеми и защо са в ситуацията, в която се намират.

Искаме хората да спрат да мислят за ромите като за хора, които се държат зле, не са образовани или крадат. Ако са отворени за този подход, скоро ще открият, че ромите също са добри хора, които се стремят към по-добро образование.

Циркът е като дъга

От Беноа и Вероник Ребул-Салз, в сътрудничество с Мариан Милеа и Таня Пулчино

Когато отидохме за първи път във Фондация Парада, нещата като че ли веднага си дойдоха на мястото. Не се бяхме срещали никога досега, но усещането беше все едно винаги сме се познавали!

На всеки етаж на Дома на Фондация Парада кипи живот. Това се усеща дори преди да си прекрачил прага. Млади хора, деца, а понякога и родители, всички са там и разговарят. Всяко лице носи следите на нелек живот, но често е озарено от усмивка, била тя и мимолетна.

Децата и младежите, които живеят и работят по улиците на Букурещ, могат да дойдат на втория етаж, за да си починат и да поседят с други хора. Тук могат и да хапнат, да си изперат нещата и да се погрижат за себе си. Някои от тях се обучават тук, с надеждата да се присъединят към училище „Втори шанс“. Предлагат се и допълнителни, персонализирани форми на подкрепа.

Екипът Керван, например, издирва онези бездомни деца и млади хора, които често са невидими за жителите на Букурещ и съществуват извън официалните регистри, откакто страната е част от Европейския съюз.

Йонут, директор на Фондация Парада, често твърди, че нещата се случват когато *„възвърнем достойнството им, като говорим с тях, като сме открити и на разположение“*.

Центърът на събитията е на партера. Тук е зоната на цирка, където се упражняват, репетират и се подготвят за представленията. Нашият собствен опит с уличното цирково изкуство ни е показал, че това е един невероятен инструмент, който помага на хората да се сплотят.

Тук е мястото, където работят Мариан и Таня. Те научават за Парада от Милуд, основател на цирка и професионален клоун, който работи с момичетата и момчетата, живеещи по улиците и гарите на столицата на Румъния веднага след смяната на режима през 1989.

„За децата и тийнейджърите циркът е начин да се свържат с обществото. Да си част от цирка означава да изнасяш

представления пред публика, на сцена или на улицата, така че обществото, което не те приема да те вижда в положителна светлина. Животът на улицата не те учи на история или география. Той те учи как да оцеляваш. Обществото не приема децата, които живеят на улицата. Циркът изгражда тяхната самооценка. Изисква се много смелост, за да се изправиш пред хората, а циркът е „инструментът“, който им дава тази смелост. Така ние можем да го използваме, за да се борим с бедността. Цирковото изкуство дава на хората шанс да си възвърнат пространството, от което са изключени, като преодолеят срама си. То помага да се промени представата, която хората са си изградили за децата, живеещи на улицата... „О! Ти си този, който участваше в представлението. Шоуто беше добро, всичко е наред.“

Ето как Мариан описва своя метод на обучение. В момента Мариан е социално-културен фасилитатор.

Печели доверието на Милуд, след което се обучава в няколко циркови школи. Организира турнета на цирковата трупа на Парада в различни европейски държави. Най-важното за него е да остане тук, в Румъния и да продължи да работи с децата, които живеят на улицата, както и с новото поколение фасилитатори. Всичко това му дава голяма надежда.

Таня се включва в цирка на Парада, когато е на 15 години, докато живее в дом за деца. В Парада е обучена за социален фасилитатор. Ето какво казва тя: „Идвам тук, за да водя циркови работилници с Мариан. За мен е чудесно, че мога да работя с деца, които живеят на улицата. Те се учат на жонгльорство, акробатика и всички други активности свързани с цирка. Тези деца са толкова любопитни. За тях циркът е една голяма игра, а Парада е като семейство.“

Мариан добавя: „Да, циркът е игра, но сериозна. Не е просто занимание, с което да запълниш свободното си време. Чрез

играта, ние достигаме до нещо по-дълбоко. В действителност е трудно да работиш като използваш само цирковото изкуство. За нас то е повече от начин да набираме млади хора и артисти. Ние не сме школа за цирково изкуство. За младите хора ние сме път, който могат да изберат. За тях това е началото на едно пътуване. Оставащ, учиш, за да можеш след това да полетиш със своите собствени криле. Да продължиш живота си“.

„Ние мечтаем заедно, ние сме една общност, един екип. Правим, каквото правим и го правим добре. Младите хора идват, изпълнени с толкова много надежда. Ние сме тук, за да предадем нашия опит.“

Да полетят със собствените си криле, да намерят своя собствен път, точно това се случва с десетки млади хора, които участват в Парада.

Мариан ни разказва за един от тези младежи, Флорин.

„Той беше част от цирковата трупа. Един ден научихме, че полицията го търси. Сложно е, когато нямаш документи: как можеш да докажеш кой си? На колко години си? Флорин никога не е имал удостоверение за раждане или лична карта. Как е възможно това в страна от Европейския съюз? Личната карта е толкова важна.

Един ден, в центъра на Букурещ, полицаи видях Флорин по време на представление. Това че е бил видян, докато играе в цирковото представление, промени нещата за Флорин. Полицаят го разпознал и след това дойде в Дома на Парада. Там той обясни процедурата, чрез която Флорин може да получи своя лична карта. Питаме се защо ли полицията никога не беше правила това досега. Та това промени изцяло живота на Флорин! Вече с необходимите документи, той успя да участва в Световната купа за бездомни в Мексико.

Флорин е нормално момче, като всички останали деца и тийнейджъри, които познаваме. Да помогнем на обществото да започне да ги приема и подкрепя е много важно.

Неприемливо е да гледаме как тези деца и семейства им живеят на улицата, понякога изтощени от употреба на

наркотици или от болести, толкова често експлоатирани, физически или емоционално.“

Цирковото изкуство провокира промяна у всеки.

За Таня: *„Всичко идва от това да си любопитен и да си част от нещо“.* За Мариан: *„Циркът е като дъга: фокусираш се върху красивото, не върху трудностите“.*

Винаги има надежда

От Г-жа Й (Унгария)

Вероник и Беноа Ребул-Салз срещат г-жа Й. за пръв път по време на занимания в Общностния център на едно унгарско село. Тогава тя е на шестнайсет години. Те губят контакт, а когато се срещат отново, Общностният център вече е затворен от много години. Благодарение на опита си от участието в активности там, г-жа Й. остава отворена към света около себе си. Всеки път, когато я срещат, Беноа и Вероник са впечатлени от смелостта, енергията и решимостта ѝ да подкрепя своето семейство, приятелите и съседите си. Днес, г-жа Й. и съпругът ѝ имат 5 деца и 3 внучета. Тя иска да няма бедни хора по света. В този текст г-жа Й. представя начините, по които се опитва да помогне на другите, за да направи живота в селото си по-добър.

„Бих искала да имам по-хубава работа от сега, когато мета улиците. Обикновено не приемам този вид работа. Не ми харесва, когато ме доминират. Тук не е като на други места. Проверяват ни и ни заповядват по унизителен начин. Хората, които ни дават работа, оказват натиск върху служителите, за да не проговорят. Това не е честно и искам хората да го знаят.

Минала съм през всичко това и понеже съм човек, който спори, съм имала лоши преживявания. Аз споря, но това има последствия за семейството ми.

Например тази година зимата беше изключително тежка. Раздаваха се дърва, но на някои им казаха: „Не ме подкрепи, не гласува за мен. Тръгвай си, няма дърва за теб“. Един мъж стоеше там с обувки, но без чорапи. Беше ми мъчно за този човек, когато не му дадоха дърва. Имаше и жени, на които не им бяха дадени дърва. Такива неща се случват. В селото има шокираща бедност.

Съпругът ми работи по цял ден, за да могат децата да имат какво да ядат. Знам колко е трудно. Много пъти съпругът ми е нямал повече сила, но аз все пак съм се справяла по някакъв начин. Тъй като не сме завършили училище, трябва да работим тежък физически труд.

Винаги има надежда. Човек трябва да вярва, че винаги има изход. Въпреки че не съм вярваща, аз винаги намирам начин.

Намирам го заради моите деца. Никога не съм била толкова отчаяна, че да кажа: "О, боже мой, какво ще стане?" и да остана у дома. По-скоро се изправям, започвам да се движа. Ние не крадем, ние не мамим. Винаги има място, където мога да отида, където мога да намеря помощ. Винаги намирам нещо, за да направя нещата по-добри.

Човек винаги трябва да се съсредоточава върху децата. Ето защо, когато нещо не върви добре, не го показвам, така че децата да не разберат. И аз се натъзвавам понякога, но само ако мога да го скрия от децата. Това е, което трябва да направя.

Четири от децата ми живеят тук с мен, плюс двете малки бебета на моите дъщери и партньорите им. Понякога си мисля: „Какво ще се случи с децата ми?“ Добрата майка мисли по този начин. Ако човек има деца, трябва да намери начин да се издържа, защото животът трябва да продължи. В Унгария казваме: „Да повдигнеш всеки камък“, което означава „Да опиташ всичко“.

Когато мога, аз помагам на съседите си, защото и те са бедни. Ние не сме най-бедните, защото можем да храним нашите деца. Опитвам се да помогна на най-бедните. Давам им съвети. Сестра ми ми каза: „Докато аз се питам дали бих помогнала на някого, ти вече си го направила“.

Но трябва да кажа, че съм пречупена, животът ме пречупи.

Онзи ден си записах час при козметичка, за да си възвърна малко сили. Бях готова да отида на процедура на лицето, но малката ми дъщеря се разболя и трябваше да ѝ купя лекарства. Не стигнах до там, по същия начин като до други места, на които трябва да отида. Въпреки че бих искала да отида и би било добре за мен, не мога.

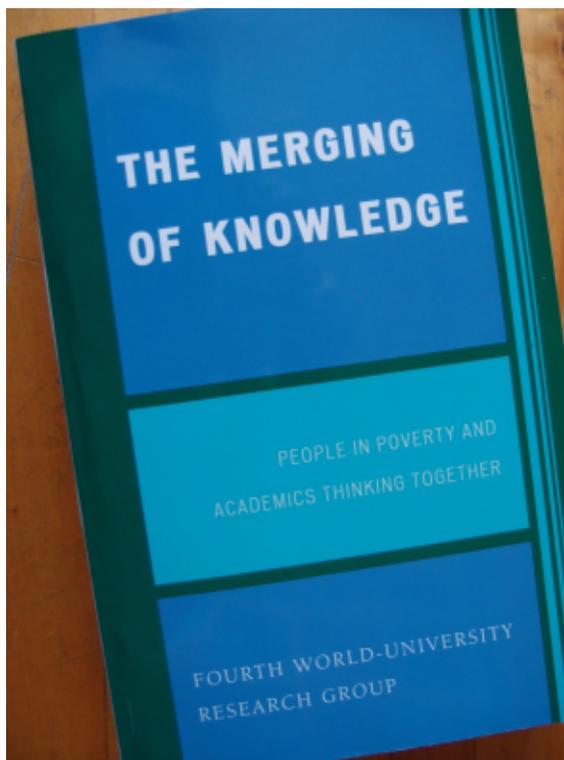
Бедните хора са същите като другите. Имаме право да живеем същия живот. Въпреки, че живеем в бедност, ние сме същите хора.“

Когато знанието се обединява и увеличава

От Франсоа Феранд (Франция)

През 2000 година група академични изследователи - членове на Доброволческия корпус на организацията АТД Четвърти свят и активисти, лично изпитали бедността, се

обединяват, за да дискутират гражданското участие. Срещата е част от текущ изследователски проект, използващ подхода „Обединение на знание“.

„Обединение на знание“ е изследователски подход, стремящ се към създаване на пространства, в които хора, живеещи в крайна бедност да могат да споделят открито и равнопоставено своите мисли с изследователи. Подходът „Обединение на знание“ разбива неравностойните отношения между изследователи и обекти на техните проучвания, с които по традиция се характеризира академичната дейност. Той създава нови перспективи за всички участници в проекта.

Главна тема в дискусиата бяха основните потребности на човешките същества.

Служител в жилищния сектор представи нуждата от спазване на йерархията на човешките нужди, като завърши своята

презентация с позоваване на пирамидата на американския психолог Маслоу. Активистите и аз, която бях сред организаторите на групата за участие, не бяхме чували за Маслоу. След като помолих за обяснение, един от специалистите нарисова „Пирамидата потребностите“ на Маслоу на дъската. Заедно с активистите научих за тази йерархия на нуждите и най-вече за принципа, представен от Маслоу, който гласи, че ако потребностите от по-ниско ниво не са удовлетворени, човек не може да премине на потребностите от по-високо ниво.

Карин, Патрисиа и Бодуен реагираха подобно на Жоел, която каза *„Преди живеех на склон извън селото, но това не значи, че нямах нуждата да слушам класическа музика, за да се чувствам добре“*.

Последва оживен дебат относно важността и мястото на човешките нужди и изобщо кой ги дефинира.

Професионалист, отговарящ за общностен център, за социални дейности, обясни как неговият град се е справил с бездомните хора - на всеки от тях е било предоставено жилище. В един от случаите, човек, на възраст около 40, бил намерен мъртъв скоро след настаняването. *„Почина достойно“* заяви професионалистът. Тогава активистите зададоха следния въпрос: *„Да, този човек е бил настанен в дом и вече не е бил бездомен, но дали нуждите му наистина са били взети предвид?“*

Според Карин, Патрисиа, Бодуен и Жоел потребностите на хората не могат да бъдат така ясно разделени, както е при Маслоу. Те изтъкнаха, че всеки човек трябва да се възприема като едно цяло, да се вземат предвид и неговите стремежи, а не да се концентрираме само върху това, което му липсва.

Изглежда, че само първичните нужди се приемат като съществени за хората в крайна бедност. *„Човек може да има културни*

потребности, въпреки че няма храна или дом. Понякога това е единственото нещо, на което може да се облегне.“

Жоел обясни „За дъщеря ми не е важно дали ще спи на легло. Тя предпочита вместо това да използва парите за уроци по конна езда“,

Патрисиа цитира Женевиер Антониос де Гол, президент на Движението АДЧ Четвърти свят. По време на Втората световна война,

Женевиер е била в концентрационен лагер в Равенсбрюк. „Тя ни каза, че лишена от всичко, единствено културата и духовността са ѝ помогнали да издържи.“

На този етап от дебата, предложих на активистите да използват дъската, за да покажат техните виждания за потребностите на хората. Пирамидата се превърна в кръг, разделен на части, в който имаше различни потребности и нужди, без конкретна подредба между тях (здраве, култура,

ресурси, жилище, духовност, образование, работа и пр.).

Професионалистът от общностния център предложи тази диаграма да се използва като инструмент за оценяване, както за човека в нужда, така и за професионалистите: *„По този начин човек може да бъде относително щастлив с настаняването си, но да се притеснява за здравето си или образованието на децата си, или работата си“.*

Пирамидата, превърната в кръг, сега се използва за обучение на социални работници в различни обучителни институти. Изводите от проекта „Обединение на знание“ и експерименталните изследователски практики бяха използвани през годините в голям брой обучителни програми в професионални институти.

Освен това, в академичните среди има засилен интерес към включващи и обединяващи научноизследователски програми, които отчитат знанията и опита на хората, сблъскващи се с крайна бедност.

Вдъхновението на ореха

Марина Пенчиу - Център за ромски и малцинствени политики (Румъния)

На улица Ливецилор, в най-западалата част на квартал Ферентари в Букурещ има едно орехово дърво с големи и яки клони, но и с много боклук около него. На срещнатата страна на улицата е блок №38, където над главния вход е поставен лист хартия със старателно изписан адрес.

Този книжен къс е единственото сносно нещо от постройката. Всичко друго изглежда потресаващо, досущ като останалите сгради наоколо. Почти никоя от тях не е ремонтирана, откакто са били построени преди повече от 40 години. №38, с гарсонieri от по 15 квадрата е част от група рушащи се недвижими имоти. Построени между 1970 и 1980 година, тези едностайни апартаменти първоначално били „домове за несемейните“ и се използвали като временни квартири за работници без семейства. Днес цели фамилии живеят в тези тесни жилища.

© снимки Гоган Мирайлов

Когато влезете в сградата, картината се променя. Няма боклуци. Вътре мирише и изглежда чисто от първия до последния четвърти етаж. Невинаги е било така. Доскоро целият блок е в мухъл, боклук и със съсипани стени. Прозорците липсват, влиза вода. През 2017 тези окаяни условия на живот представляват реалността за най-бедните и уязвими жители на румънската столица.

Хората, живеещи в блок №38 разказват как се опитвали с години да решат проблемите си и да превърнат сградата в чисто и сигурно място за семействата си, но никога не успявали да направят каквото и да е. Не можели да разчитат на местната власт, защото винаги липсвали средства. Имало и недоверие между съседите, обвиняващи се едни други в опити за изкарване на пари от ремонтните дейности.

Мобилизирането на живеещите в блок №38 започва с предизвикателството, дадено от фондацията Център за ромски и

малцинствени политики, в партньорство с електрическата компания Енел Румъния. То е част от мащабни усилия за подобряване достъпа до електричество и създаване на подобри условия за живот във Ферентари. Идеята на проекта е разпространена в общността чрез „Клуба на майките“ - гражданска група от над 20 жени, някои от които ромки, други не. Твърдо решени да променят лошия имидж на квартала Ферентари, те работят заедно, като търсят и набелязват решения за проблемите на общността.

Проектът предоставя десет хиляди леи (4400 лева) при условие, че се намерят поне 15 души, които да изберат актуален проблем на малка общност, след което да намерят и приложат лично решението му. Обитателите на №38 организират екип от съседни, които решават да обновят стълбището, да ремонтират покрива, да поставят нова врата на сградата и прозорци на стълбището.

С помощта на фондацията този нов колектив организира ресурсите и планира работата си. Със спонсорството на Енел закупуват необходимите материали. Работата по ремонта е изцяло тяхно дело.

Не е лесно да се съберат и организират хора. Представители на екипа разказват: *„Не всички, които живеят тук, участваха. Не успяхме да убедим всички, но някои от онези, които не работеха, купуваха безалкохолно на тези, които всъщност се трудеха“.*

Хората работят главно през уикендите и вечер след работа, някои даже до 20:00. Близко 30 души участват в различните етапи на проекта: от планирането на дейностите (в края на март) до завършването на ремонта (началото на август). Работят колкото могат в свободното си време, като разпределят задачите, помагат си взаимно и следят дали всичко е направено.

Въпреки, че проектът е тежък, местните са възхитени и „настръхват“, когато говорят за това, което са постигнали. Щастливо се поздравяват един друг за свършената работа. Някои разказват за изключителните усилия на една съседка: *„Тя е наемателка с две деца, едното от които е много болно, но въпреки това тя помагаше. Метеше подовете, боядиса цялото стълбище, не само частта на нейния етаж. Имаше и една жена, с епилепсия, но много помагаше“.*

Освен за ремонта, проектът помага за изграждането на доверие между съседите и за сплотяването им в общност.

Можете да видите искрите в очите им, всеки път когато разказват историята си. Щастливи са от постигнатото и са благодарни за помощта, без която *„надеждите им щяха да останат неоправдани“*. Днес се грижат за чистата си сграда като за съкровище: *„Нашето стълбище е по-чисто от това на другите. Сега тук има различна атмосфера, така че се грижим всеки да пази чисто. Дори 6-годишната ми дъщеря се грижи за сградата и не дава на хората да пипат стените“*.

Въпреки радостта в блок №38, живеещите там не забравят, че проблемите не спират да съществуват. Боклукът продължава да се трупа отвън, защото няма контейнери. Това води до нашествия от плъхове и хлебарки, наводнения в мазето, капеща вода по стените и много други. Единствената надежда за хората от Ферентари е да се

организират по-добре, за да се подобрят условията в тяхната общност. Искат да послужат като пример за останалите в квартала и да преборят предразсъдъците на хората за дома им.

Обитателите на блок №38 продължават да правят планове пред сградата, точно срещу ореха. Това старо дърво, което толкова обичат, е добър другар в опазването на общността и ги вдъхновява, особено когато задуха вятър и боклукът изчезва, покрит от ореховите листа.

Отбор на надеждата

Група момчета, играещи в Световния шампионат за бездомни, откриват възможността за по-добър живот.

От Виктор Кирков (България)

От 29-ти август до 5-ти септември 2017 година, се проведе световното първенство по футбол за бездомни хора в Осло, Норвегия. България беше представена в този турнир от националния „Отбор на надеждата».

Това е шестата поредна година, в която имаме „Отбор на надеждата”. Най-важното нещо е да се създаде отбор. Повечето от играчите са момчета, които никога по-рано не са напускали квартала или града си. Затова дори отиването до София за провеждането на подготовката е голямо предизвикателство за тях. Събираме ги за 50 дни, за да са напълно готови. Те живеят заедно, без своите родители, без социални работници, за да се фокусират върху една единствената цел: футболния шампионат.

В работата си използваме законите на Сугестопедичния метод. Това не е класически начин да учиш, а българска, много динамична и алтернативна методология, която използва изкуството и играта, като поставя участниците в приятелска и свободна среда. Младите хора нямат желание да седят на едно място и да учат. Сугестопедията им дава възможността да учат и да се движат едновременно. Използваме метода за спорт, но и за да им

помогнем да научат английски. Всяка сутрин има курс по английски, чиято цел е да увеличи възможностите им да общуват с другите по време на шампионата.

На него те се учат да общуват, да използват езика за каквото поискат. Всеки следобед е посветен на тренировки по футбол с треньорите. Днес, едно от момчетата, израснало в дом за деца, лишени от родителска грижа, вече е треньор и работи с мен.

Бихме искали да прилагаме този начин на работа през цялата година и за различни деца. В момента имаме местни отбори в седем български градове, в които участват общо между 70 и 100 младежи. Съставът на националния „Отбор на надеждата” се сменя всяка година. Момчетата, които отиват на световния шампионат за бездомни хора, идват от тези местни отбори. Те са от институции за деца без родители, от центрове за временно настаняване, били са в затвора или са момчета от ромски

квартали. Когато за пръв път се включват в отбора, те нямат конкретна цел в живота си. В началото, повечето момчета, ако не се смятат за достатъчно добри, спират да тренират. Но ние не ги съветваме да спират. Ако се присъединят към някой от отборите, им даваме цялата си любов и опит, за да подобрят своя живот. Даваме им възможности, но те трябва да се възползват от тях по най-добрия начин.

Някои са по-талантливи от други, но това не е най-важното.

Например едно от тези момчета започна да играе през 2011. То живееше в център за временно настаняване в София, в стая под наем. В началото не можеше дори да спре топката - тя отскачаше сякаш е ударила стена! Но накрая, 3 години по-късно се включи в националния отбор за шампионата за бездомни хора в Чили. Не беше толкова добър играч, но работи много за тези три години и най-накрая успя да влезе в националния отбор.

Сега това момче работи във фирма за почистване на прозорци. Справя се добре.

Цялата работа с тези момчета им дава възможността стъпка по стъпка, малко по малко да променят живота си, да си намерят работа.

Когато това се случи между 3 и 6 месеца, след като са се включили в отбора, можем наистина да кажем, че промяната е заради участието им в „Отбора на надеждата“. Всъщност много от тях не са сериозни по време на първата тренировка, но 3 месеца

по-късно се променят напълно. Вярвам, че не е само заради „Отбора на надеждата“.

Той им дава шанса да видят, че другите имат по-добър живот, имат работа и достатъчно пари да живеят. Това променя начина им на мислене, начина им на работа. Общуват с други хора, което създава възможност животът им да се подобри. Например много от тях вече имат работа.

Това, в което съм сигурен, е, че участието в отбор по футбол разширява миногледа им.

За тях и особено за тези, участващи в световния шампионат за бездомни хора в Осло, „Отбора на надеждата“ променя начина, по който приемат света и по който светът приема тях.

Откъде идват лидерите?

Във Бушуик, Бруклин, САЩ, млада жена открива социален център, който ѝ дава, точно това което ѝ е необходимо, за да подобри живота си.

От Марсия Кресджи (САЩ)

Една млада жена, на име Тони дойде в социалния център, в който работех. Молеше за пари, за да нахрани децата си.

Не разполагахме с пари в брой, за да ѝ помогнем. Вместо това, я разведохме из центъра. Показахме ѝ компютърната зала и ѝ разказахме за уроците по пиано и танци. Казахме ѝ, че всеки месец организираме събиране, на което се представят гостуващи артисти, а след това всички вечеряме заедно, с това, което всеки от нас е донесъл. Беше много развълнувана да види залата за компютри и попита дали може да прочете поема или някой от нейните кратки разкази на следващата ни вечер за изява. Дали можеше? Разбира се!

След това тя започна да идва всеки ден с компютъра си и все пишеше ли пишеше. Няколко членове на борда се оплакаха, че синът ѝ, който тогава беше на седем години, по цял ден гледа телевизия. Членовете на борда се оплакваша и от това, че Тони пишеше по цял ден, а другите съседни и резиденти на центъра използваха компютрите само от време на време.

Като мениджър на центъра бях задължен да контролирам безплатните часове интернет, които са позволени на Тони и колко време синът ѝ може да гледа телевизия. Понякога го оставяше сам и се прибираше, за да се грижи за по-възрастния си партньор, който не беше работоспособен. Бях под натиск, че трябва да привлека повече хора в центъра, за да използваме пространството пълноценно. Въпреки това беше ясно, че Тони търсеше работа и се опитваше да подобри положението си, защото често молеше за помощ за автобиография или мотивационно писмо.

Един ден Тони обясни, че посещенията в центъра ѝ дават възможност да мисли. Сподели, че казва на семейството си *„Мама отива в центъра да работи“*. Идваше всеки ден и оставаше до края на работното време. Общуваше с хората, живеещи в центъра и с други негови членове, работеше на компютъра си.

На една от вечерите за изява, Тони прочете история, която докосна всички. Сподели и

три поеми. Каза на всички, че скоро могат да очакват първата ѝ стихосбирка, която ще бъде публикувана онлайн. Оказа се, че тя наистина работи, но просто не за пари.

Месец след месец Тони продължаваше да идва. Помоли ни да редактираме книгата ѝ. На следващата сбирка изпя една от поемите си в блус стил. Оказа се, че има страхотен глас! Синът ѝ беше в публиката, а заедно с него беше и по-голямата му сестра, която бе довела приятелка. Бяха дошли да видят над какво е работила майка им досега.

Тони се прояви като човек, който, въпреки че живее в бедност и в постоянен стрес да отглежда семейство, успява да е отдаден на идеята да продължи да работи това, което наистина харесва. Освен това тя имаше талант да събира хората, който бе разкрит, когато ѝ хрумна идеята да провеждаме вечерта за изява всяка седмица.

С покривки, пердета и свещи тя преобрази студиото за срещи в джаз клуб.

Инициативата ѝ беше приета много добре, защото Тони прекарваше много време в центъра и редовно общуваше с поети, музиканти и художници със сходни виждания и идеи като нейните. Тя вярваше, че центърът се нуждае от клуб, в който хората да споделят таланта си. Също като онези от нас, които работеха в центъра, Тони вярваше, че непривилегированата общност се нуждае от поле за изява и контакт с различни творци отвън. Тя вярваше, че трябва да направим крачка напред и да организираме седмични сбирки, на които да научаваме какво се твори в местната общност.

Тони се справи с всички приготовления. На вечерта на откриването дойде и борда. Щом видяха свършеното, те промениха мнението си за пълноценното използване на пространството. Видяха резултата от това да имаш място и време да се развиваш, а до скоро си мислеха, че пространството и ресурсите, с които центъра разполагаше не се използват пълноценно. Какво се беше случило? Центърът неусетно беше помогнал

на нов лидер на общността да се развие.

Един член на борда предложи на Тони да ѝ помогне да привлече публика и да ѝ покаже как да набира дарения. Членът на борда обясни, че ако въведем платен вход, музикантите и поетите биха могли да спечелят малко пари и може би за Тони щеше да остане нещо за организаторската работа. Това беше само началото на промяната на Тони и центъра.

Днес можете да прочетете книгата, публикувана от Тони. Заглавието „От мен за теб“ показва нейния искрен стремеж да споделя чрез поезията това, което я вдъхновява в живота.

Никога няма да се откажа!

Член на ромската общност в Минтия, Румъния, учи децата на танци и музика и ги насърчава да ходят на училище.

От Флорин Мичи (Рунъмия)

Танците и музиката са радостта на всеки от моята общност. Забелязвах това и реших да използвам танците като средство за обучение. Основахме нашата група през 2009 година и дори бяхме поканени на участие в чужбина - във Франция и в Женева, Швейцария. Участвахме и в телевизионното шоу „Румъния търси талант“.

Когато хората от моята общност видяха докъде стигнахме с музиката, те - особено децата - искаха да се научат да танцуват. Реших да свържа това с нашата култура. Културата ни представлява основно това, което правим, както и социалните проблеми, които имаме. Успях да привлека вниманието на хората и те решиха да се присъединят към мен. Видяха, че можем да постигнем повече заедно.

Осъзнах, че в нашето общество е по-трудно, но не се отказах, защото съчувствам на децата от това поколение. Родителите ги пращат на училище. Но след това, те не правят нищо през целия ден. Не си пишат домашните и не правят нищо полезно. Знаех това и исках да направя нещо. Защо да не оползотворяват времето навън? Можем да направим нещо заедно, въпреки, че на мен никой не ми плаща, а и аз не изкарвам пари. Преживял съм различни неща през живота си и съм се интегрирал в обществото, така че мога да помогна и на другите да се интегрират. Има толкова много неща, които ни дърпат назад. Има много лоши примери, но също така и добри. Но хората, имам предвид румънците, помнят само лошите неща, които правят ромите и мислят, че всички сме еднакви. Казах си, че трябва да променя нещо, за да може общността ми да не бъде унижавана.

Благодарение на танците младите могат да видят света и това ги насърчава да ходят на училище.

Преди няколко дни, един родител дойде при мен и ми каза, че детето му не искало да ходи на училище. Седнах и поговорих с детето и му казах, че училището е много важно. Казах му: „Който не ходи на училище, не може да идва и на репетициите по танци, защото няма да го уча“.

На следващия ден детето се събудило рано и отишло на училище, защото се страхувало, че няма да може да посещава уроците ми по танци. За мен това е добра новина, защото ако нещата се случват по този начин, децата знаят, че аз мога леко да ги „натисна“ да ходят на училище. Те трябва да ходят на училище, за да се научат как да са възпитани и да се държат в обществото, а след това вече можем да танцуваме, за да ги радваме, да ги мотивираме и да им дадем надежди за бъдещето.

Мисля, че всичко започва с образованието, така че децата трябва да ходят колкото могат повече на училище и на различни места.

Например, едно дете може да учи сега в Минтия, по-късно в Дева, и много неща могат да се подобрят за него - учители, хора, манталитет, всичко. И детето може да разшири мирогледа си - да види възможности като гимназия, лятно училище, университет.

Танцуването помага за личната мотивация.

Ако помоля дете да научи едно стихотворение, то няма да го направи. Но ако то отиде и танцува пред публика, и след това го помоля да научи стихотворението, този път, то ще го направи. Говоря също и за по-големите деца, които са в гимназия, като моето дете, което е в 9-ти клас. Когато децата са в гимназия, е нормално техният начин на мислене да се променя.

Да имаш някой, който да те подкрепя, това е нещото, което липсва в нашето общество.

Вярвам, че някой ден ще успея, защото знам, че ромите обичат музиката. Обичам да казвам на другите да продължават, защото е възможно да променим нещата. Въпреки че нямаме големи резултати със силно влияние върху общността, фактът, че има група от тринадесет деца, които могат да научат нещо, е много важен за мен.

Моята мечта е квалифицирани учители да преподават музика на ромите и да им бъдат осигурени професионални инструменти за свирене.

Никога няма да се откажа.

Всички се събират

В едно малко селце в Унгария, няколко ключови служители* на една организация подготвят сами коледно празненство, което отваря нови възможности за дългосрочно подобряване на отношенията в селото.

История, разказана от Балог Йеньоне (Мони) и Гертивер Ержибет (Ержи) - Унгария

Вече 6 години Мони работи в своето село Толд в Унгария. Тя е една от 9-те ключови служители* на фондацията „Истинска перла“, която изпълнява програма за развитие на местната общност. Мони координира различните програми, свързани с общностния център в селото.

Ержи работи със Мони от една година. Ето какво споделя той: „Нашето село е на края

на света. Нямаме работа, няма магазин за хранителни стоки, нищо. Хората от фондацията „Истинска перла“ прекарват много време с децата, подобрявайки уменията им да учат. Освен това, всяка седмица организират среща, на която можем да обсъдим много неща както с тях, така и помежду си. Нещата тук много се промениха. Най-важното е, че се разбираме много по-добре. Ако имаме някакъв спор, можем да поговорим и да се справим с него. Харесва ни да сме заедно. Все повече и повече от нас смятат, че заедно можем да подобрим живота тук. Аз вярвам, че това малко селце има бъдеще и децата ни ще живеят по-добре”.

Мони добавя: „Имаме си градинка, в която отглеждаме зеленчуци и подправки. Един нов проект включва и отглеждане на домати. Всяка седмица организираме програми за общността, както и за децата. Жените от селото шият чанти и портмонета с бродерия, по направени от децата рисунки. Така могат да спечелят малко пари“.

Мони и Ерзси също рисуват върху дървени кутии и текстил по модели, направени от децата. Освен това рисуват икони.

Това, с което се гордеят най-много, е миналогодишното коледно празненство. Тъй като никой друг от екипа на фондацията „Истинска перла“ не е свободен да го организира, Мони решава да го организира сама и да изненада мениджърите на фондацията: „В края на една среща с местната общност, помолих родителите да останат още малко заедно с децата. Родителите вече бяха станали наши партньори. Говорих с тях за коледното празненство, докато останалият екип на фондацията не беше там. Насърчих родителите да се ангажират с организацията и ги окуражих да излязат на сцената и да пеят заедно с децата”.

Оттогава веднъж на седмица децата репетират песни, а Мони разговаря с родителите за подготовката на празненството.

Разбира се, и Ерсзи помага: „Доста репетирахме с децата. Репетирахме песните, поемите, ролята на всеки един в пиесата и аз помагах, като им давах насоки. Знаете колко са сладки малките деца! Трябваше да им казваме да стоят мирно и да не се шляят насам-натат, но беше много приятно!”

Мони беше изумена от ентузиазма на всички: „Казах на всеки да изпече по една тава със сладкиши и бях изненадана, защото никога не бих помислила, че хората от селото ще дойдат. А те бяха толкова много! Общностният център беше твърде малък за всички нас. Появиха се и хора, които не бяхме виждали от година и за мен беше огромна изненада да ги видя да пристигат с децата и да носят сладкиши. Успяхме да сложим още маси и аз бях много развълнувана, че е възможно всички да се съберем и че всички ни подкрепят. Най-хубавото беше, когато децата излязоха на сцената, всички облечени в бяло, със свещи в ръцете и започнахме да пеем. Те

пяха прекрасно и доста хора се трогнаха. В този момент усетих как камък пада от сърцето ми и благодарих на Бог, че всичко премина гладко и беше чудесно! Да видя хора, които не бях виждала цяла година, и да седя с тях, беше голямо събитие. Успяхме да съберем всички и те помагах, разбирате ли?

Беше нещо, за което дори не си бях мечтала! На тази Коледа отпразнувахме любовта и щастието на всички!”

Нора Л. Риток, основателката на фондацията „Истинска перла“ коментира случилото се: „Коледната програма беше страхотна! Мисля, че е първото събитие, което организират сами. Те усетиха своята собствена сила, както и силата на общността. След това Мони и малката група, която организира тържеството, подготвиха и други събития сами. И много пъти предложиха нов подход”.

След коледното празненство само едно семейство не дойде отново в общностния център заради възникнало напрежение. Мони много пъти сподели колко е трудно да се включат всички семейства в селото и че някои не искат да се присъединят: „Не винаги ги разбирам, но продължаваме да се опитваме...”

“Наистина обичам работата си, дори когато понякога е трудно. Когато не успеем го преживявам, но има и радостни мигове, които ме карат да продължа да работя. Това коледно празненство беше един такъв радостен миг.”

* Ключов служител: представител на дадена общност, с която се работи, който, освен че познава хората и езика, е уважаван в общността. Ключовият служител често играе ролята на медиатор между представителите на организацията и местната общност.

Аз дори не знам техните имена

Драман напуска семейството си още като малко дете. Заради неговото заминаване семейството му губи позиции в общността си. Малко по малко, Драман възобновява своята връзка с миналото и неговото семейство възвръща мястото си в селото.

От Гийом Шарвон (Буркина Фасо)

Всяка сряда през последните месеци, заедно с Якуба, който е местен член на Доброволческия корпус на АТД Четвърти свят, се срещаме с Драман - 13 годишно момче, живеещо по улиците на Угадугу, столицата на Буркина Фасо. Той не само участваше в проекта „Библиотека под уличните лампи“, но започна да отговаря на нашите опити да се сприятелим. Драман често идваше да ни види в „Двора на 100-те занаята“ - място където от над 30 години маргинализирани деца, младежи и възрастни идваха да се обучават, споделят знания и повишават своята сила и надежда, че могат да се преборят с бедността. Беше започнала нова фаза в живота на Драман.

И така ние поканихме момчето да участва в работилница по зидарство - той нямаше да спечели много пари, но щеше да има възможността да направи нещо заедно с други хора, нещо, с което щеше да се гордее. С групата младежи, които участваха

в работилницата, се посмяхме, поизпотихме и насърчавахме един друг, като накрая успяхме да подсилим стените от кал на една от сградите. „Аз съм строител, точно като баща ми!“ - ни каза Драман гордо.

Бяхме станали истински приятели !

В Буркина Фасо имаме поговорка, която гласи „*Не можеш да бъдеш нечий приятел ако не познаваш семейството му*“. Докато обсъждахме преживяванията си по време на работилницата и нашето приятелство, казахме на Драман, че искаме да се срещнем със семейството му, за да им разкажем за работилницата, с която той толкова се гордееше. Драман ни сподели, че би искал да се научи да шие. Скоро след това той се съгласи да се запише в обучителен център, където започна да учи шивачество.

По същото време, Якуба и аз започнахме редовно да посещаваме семейството на момчето, което живееше в регион на известно разстояние от Уагадугу. Всяко

посещение ни даваше възможност да научим повече едни за други. Показвахме им снимки на Драман по време на обучението му и най-вече получавахме съвети за момчето и неговото бъдеще. След повече от година и няколко посещения, бащата на Драман ни обясни, че заедно със семейството си е живял далеч от селото, защото е бил държан отговорен за напускането на сина си. Бил е заподозрян, че го е продал, а много хора в селото даже се съмнявали, че Драман е жив.

Драман, от своя страна, не успя да намери мястото си сред групата от деца в обучителния център. Той се биеше, след което бягаше, за да скрие срама си. Предложихме му да дойде с нас и да се срещне със семейството си. Той бързо прие и беше много щастлив.

Когато Драман се завърна при семейството си, след многото години раздяла, срещата им беше дълбоко емоционално събитие.

Той откри малките си брат и сестра. Якуба и аз осъзнавахме напълно, че завръщането в семейството не означава, че веднага ще възвърнеш позицията, която някога си имал. Но въпреки това пътят беше отворен...

Ние използвахме възможността, което това кратко посещение ние предостави, за да се разходим из селото, да поздравим неговия лидер, както и чичовците и лелите на Драман. Те можеха да видят, че Драман е наистина там! По пътя обратно, Драман ни сподели: *„Лелите ми ме наричаха по име, а аз дори не знам техните...“*

По време на дъждовния сезон, Драман се завърна в своето селото, за да помага на семейството си да обработва реколтата. По време на сухия сезон, той замина за Уагадугу, но веднага щом започнеше да вали, той се връщаше обратно вкъщи, за да помага. Следвайки съвета на баща си, момчето замина за една година за Мали, за да работи за негов чичо с малък бизнес там.

Сега, Драман е на 17 години и се подготвя за брак и негово собствено семейство в родното село.

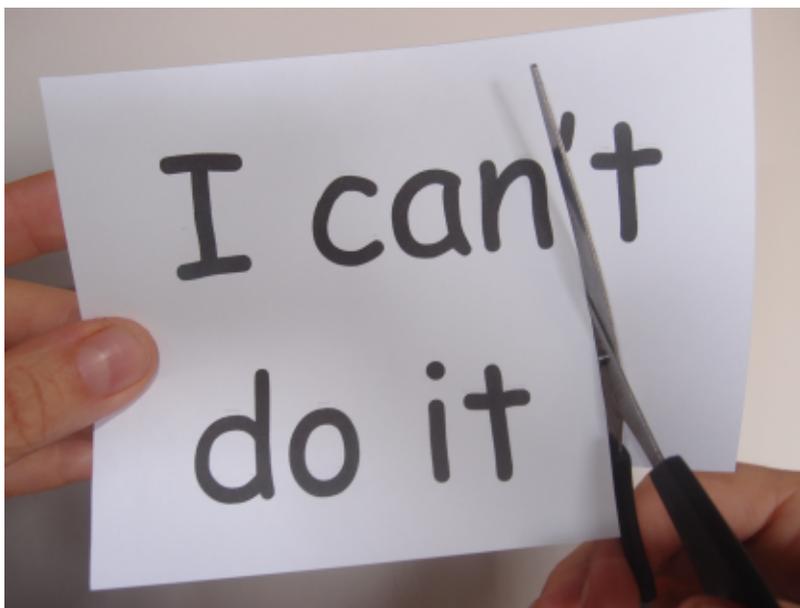
Благодарение на малко помощ, Драман успя да възстанови своите връзки и тези на семейството му с родното им село.

Завръщане в училище, стъпка по стъпка

Моето име е Сергиу и съм на 28 години. В младежките си години бях бездомен. Сега имам работа, къща и нормален живот.

От Сергиу, Букурещ (Румъния)

Това ми отне време и подкрепа, която получих най-вече от Парада. Парада е неправителствена организация, която се занимава с бездомни деца и младежи в Букурещ. Има стотици хора, намиращи се в тази ситуация. Парада работи и със семейства, които живеят в бедност.

Парада работеше с мен по време на моето образование. Обсъждахме много теми и те ме убеждаваха да се върна в училище. В крайна сметка го направих и завърших гимназия, което отвори много врати за мен. Парада ме подкрепяше и по много конкретен начин - например в това да имам необходимите материали, за да отида на училище.

От Парада, ме подкрепяха като ми даваха съвети. Те правят това за всички ученици и младежи, които посещават техния център. Не ги карат да правят нищо насила.

С някои от предишните поколения е било различно. В днешно време много деца идват направо от улицата.

Никога преди не са ходили на училище, за разлика от повечето от нас. Аз съм донякъде късметлия, защото имах достъп до образование в сиропиталището, в което живеях преди да стана бездомен. Сега е много трудно да убедиш децата да продължат с обучението си. Семействата им преживяват без образование, като живеят ден за ден. Техните родители не са ходили на училище дълго време и им е трудно да подкрепят своите деца в това начинание.

Някои деца ходят на училище и се опитват да го завършат. Техните семейства не ги подкрепят. В други ситуации, децата посещават само центъра, учат най-основните неща, достатъчни, за да оцеляват ден за ден. Всичко зависи от самото дете.

Когато си бездомно дете имаш чувството, което и аз съм изпитвал преди, че никога

няма да успееш в живота. Децата са изтощени от ситуацията, в която се намират и се чувстват разочаровани от себе си. Нямаат си доверие.

Затова, когато обмислях да започна отново училище, не го направих само с мисълта за Парада, но и за себе си. Първата ми стъпка беше да се убедя, че мога да го направя и че ще успея. Ако успееш сам да възвърнеш самочувствието си, можеш да постигнеш много неща.

Необходимо е да имаш добра среда. Необходимо е винаги да имаш позитивен човек около себе си. Ние знаем това добре, защото не можем да имаме такъв човек постоянно. Дори човек да има пълното доверие на всички и цялата им подкрепа, като тази, която Парада дава, ако той сам не възстанови вярата в себе си, всичко е напразно. В този случай, Парада или други хора, които искат да помогнат, ще са загубили своето време.

Животът е много труден в нашето положение. Ако се оплакваш постоянно: „Защо? Защо? Защо това се случва само на мен?“, ще попаднеш в бездънна яма. Но ако имаш позитивна нагласа и приемаш всичко, което се случва като опит, както и аз правя сега, малко по малко ще успееш.

Продължавам да посещавам Парада, за да помагам и да дарявам с доверие. Някои деца ми казват: „О, ти имаш свой собствен дом и работа!“ Задават ми въпроси като: „Каква е твоята тайна? Как се справяш?“ Чувствам се като пример за тях. Бързо се разчува, когато правиш нещо добро.

В миналото, въпреки ситуацията ни, в Парада имаше хора, които вярваха в нас. Чрез тяхната подкрепа, ние успяхме стъпка по стъпка да възвърнем сами своето самочувствие. Това е една от ролите, които Парада има в живота на децата, живеещи на улицата: да им казва „Ние вярваме в теб“.

Живот, прекаран в битка за семейството

От Мария, Беноа и Вероник Ребул-Салз

Мария живее в квартал Григореску в Дева, Румъния, от 20 години, т.е. откакто кварталът е бил създаден в една свинеферма.

Снимка: Марта (организация „Дом на сърцето“) и Мария

Една жителка казва за това място: „да живееш в бивша свинеферма те превръща в животно. Дори и да знаеш, че не си животно, мястото те принизява въпреки самия теб“.

Мария е на 63 години и има 24 внука. Думите на Мария ни помагат да разберем защо отвън кварталът изглежда толкова мръсен:

„Много хора живеят тук: деца, майки... Майките изпращат невръстните си деца да изхвърлят боклука, но кофата е прекалено висока за тях и те оставят торбите на земята до нея. След това вятърът разпилява всичко. Не съм доволна от това, но какво да се прави? Опитваме се да пазим чисто вътре в жилищата. Боядисахме стените на съседната стая, тази седмица ще боядисаме и тази. Първата стая е чиста, скоро и тази ще бъде такава. Бедни хора сме“.

В две сгради наблизо има възможност за настаняване по проект. Миналата година на Мария е предложен един от апартаментите,

но тя решава да остане в сегашния си квартал, въпреки, че иска да го напусне. Предлага апартамента на една от дъщерите си, която живее наблизно:

„Предложиха ми едностаен апартамент. Имам и друга дъщеря, която има 3 деца: Нарцис, Жана и малкия Емануел. Когато мъжът на Елена се върна ги оставих да живеят в новия апартамент, а аз останах тук с другата си дъщеря и двете ѝ деца. Имаме две стаи. Аз съм в първата, дъщеря ми в другата стая. Не затваряме вратата. Живеем заедно и ѝ помагам“.

Мария не иска да напусне квартала и да остави децата и внуците си. Тя ще остане с тях, докато всички не го напуснат заедно. Спомня си как на кметството са били необходими 10 години, за да прокара електричество в жилищата. Все още им се налага да ходят за вода до чешмата в двора.

Когато външни хора, доброволци идват в квартала да играят с децата, Мария е там и следи да се запази мира и разбирателството.

Това е един от нейните начини да помага на своя квартал.

„Чувствам се добре тук, нямам проблеми. Малко ме дразни хаоса в двора. Виждате каква е ситуацията. Но пък помагам на семейството си: грижа се за бебетата, готвя за всички, пера... Наскоро полицията дойде в двора и ми казаха: „Мария, Господ Ви пази жива, за да помагате на другите.“ Това правя всеки ден. Затова се будя, мия се, моля се на Господ който е на небето и работя ли работя, мия и работя. Винаги работя. Винаги се моля: Господи дай ми сила. Господи, не ме оставяй да се разболея.“

Аз съм на 13 и играя футбол с мигранти

В началото ме беше страх, но после, благодарение на футбола, станахме приятели.

От Дориан (Франция)

снимки блог: <http://www.histoiresordinaires.fr/>

Казвам се Дориан и съм на тринайсет години. Уча в гимназия в предградията на Париж и наскоро в града ни пристигнаха седемдесет мигранти. Една местна асоциация ги настани в сграда до индустриалната зона, в близост до общинския стадион. Градският вестник събщи за пристигането им.

Аз също живея до индустриалната зона и ги очаквах с нетърпение, но бях и малко притеснен, защото не знаех кои са. Дори мислех, че може да са опасни и да ни притесняват.

Първи пристигна един 17-годишен мигрант от Африка, който нямаше документи. Той беше посрещнат от местната асоциация и ходеше там всеки ден. Там научи френски. Помогнаха му и за издаването на документи. После се записа в бюро по труда и можа да си намери работа.

Идваше да играем футбол на общинския стадион. Оpozнахме го. Можехме да говорим с него, тъй като той вече започваше да говори френски.

След един месец, когато останалите седемдесет мигранти пристигнаха, някои жители на града не бяха съгласни с това и разпространиха анонимно писмо във всички пощенски кутии в града, в което бяха написали, че мигрантите не са добре дошли и че са опасни. За щастие, кметът веднага реагира и изпрати писмо до всички, което публикува и в уебсайта на града и в местното списание. Той обясни, че за мигрантите отговаря сериозна асоциация и не са опасни, както и че не трябва да слушаме онези, които са написали писмото и *„дори не са имали смелостта да се подпишат“*.

Един ден няколко успокоени от писмото мигранти дойдоха на футболното игрище. Те играеха в единия край на стадиона, а ние - в другия.

Около час по-късно един от тях дойде при нас, за да си поговорим. С моите приятели използвахме малкото думи на английски, които знаем, за да се запознаем с тях. Разбрахме, че са много дружелюбни.

На следващия ден и през следващите уикенди играхме футбол с тях. Един ден бяхме около трийсет човека - двацет мигранти и десет мои приятели. **Мигрантите се съобразяваха с нас: първоначално, тъй като повечето от тях са на около двацет години, се страхувахме, защото ритаха топката много силно, но когато започнахме да играем заедно, ритаха по-внимателно заради нас.**

Един ден покрай нас мина фотографът, който работи за общината и ни снима как играем с мигрантите. Много му хареса, че играем заедно и местният вестник публикува снимките му.

Малко по малко станахме приятели, но все още ни беше трудно да общуваме, затова първият мигрант, който вече добре знаеше френски, ни превеждаше, за да се разбираме.

Така научихме, че те идват от страни, където се водят войни, и че някои от тях са били жертви на насилие. Разбрахме, че са напуснали родните си места, за да избягат от насилието.

Продължаваме спокойно да играем заедно и срещаме нови мигранти, тъй като от седемдесетте, които пристигнаха първоначално, съм се запознал само с около четирidesет. Сега, ще се радвам да се запозная и с останалите.

Хайде! Нека да потърсим заедно ключа към приятелството и мира!

„Тапори“ е мрежа от деца, чието мото гласи: „Искаме всички деца да имат равни възможности“. Те работят заедно, за да превърнат тази надежда в реалност.

В рамките на „Тапори“ деца от целия свят създават свои кукли и описват истински преживявания, за да покажат, че е възможно да се постигне мир, благодарение на приятелството между всички деца.

От Опатия и Ловран в Хърватия

Веднъж седмично, по време на нашите семинари - Детски обществен форум „Нашите деца“ в Опатия, Хърватия, разговаряме и обсъждаме правата на децата и как да се избегнат гладът и социалното изключване, както в нашата държава, така и по целия свят. За тази цел всяко дете описва

кратко събитие от живота си, при което някое от Правата на детето е било нарушено. След това правим нашите кукли, които изобразяват историите ни. Те представят нашите приятели и техния живот.

Свързваме се с други деца по света и правим верига на приятелството и мира чрез съобщения.

Също така, на децата се предоставя възможност да участват във взимането на решения редом с възрастните в своя град и в държавата си. Всяка година се срещаме с

представители на правителството и с омбудсмана на децата в Хърватия, за да представим своята работа. Куклите и личните истории са част от нашите срещи.

„Моята приятелка, Алекс е нова в нашето училище и има друга религия. Обикновено, всички деца в училище ù се подиграват. Един ден я видях да плаче в училище и когато я попитах какво не е наред, тя ми отговори, че всички ù казват, че никога няма да има приятели. Стана ми много мъчно за нея. Казах ù, че аз ще бъда нейна

приятелка. Тя много се зарадва, а аз бях доволна, че съм я направила щастлива. Мисля, че не трябва да се подиграваме на някого само заради религията му.“

Емили, 14 години

„Това е моят приятел, Бенфик. Той е на 12 години. Той е ром. Ходим заедно на училище. Никой не искаше да му бъде приятел и всички му се подиграваха. Аз му станах приятел. Мисля, че независимо от цвета, всички трябва да бъдат приятели и цветът на кожата не е причина да не си приятел с някого.“

Давид, 10 години

Една история за детското приятелство

От Къщата на децата в Белград - Сърбия

Центърът за интеграция на младежи осъществява различни проекти, които допринасят за изграждането на приемащо общество чрез консултации между децата и общността. Това се постига чрез подобряване на съществуващите механизми, както и създаване на нови, с цел да се осигурят равни шансове за развитието на всяко дете, което е свързано с улицата или е изложено на висок риск да попадне там.

В дневния център на организацията могат да дойдат и да намерят подкрепа деца между 5 и 15 години. Това са момчета или момичета, които живеят или работят по улиците на Белград и са изложени на многобройни рискове, дължащи се на условията на живот на техните семейства. Също така, екип от квалифицирани служители редовно посещава местата, където децата живеят,

работят или прекарват свободното си време.

В дневния център, който се нарича „Svратиšte za decu” или „Къщата на децата“, по време на една от ежедневните работилници за деца, бяха изработени кукли. За целта бяха използвани стари кукли и нови материали. След това бяха обсъдени истински истории за приятелството. Ето и две от тях:

“Аз съм
Страхиня и
съм на 8
години. Сега
съм втори
клас. Сестра
ми Наташа е в
същия клас. Не
обичам да ходя
на училище.
Всяка сутрин
трябва да ходя
до дневния

център, за да се изкъпя преди да отида на училище. Ако не го направя, другите деца в

класа ми се подиграват. Някои дори бягат от мен. Учителят понякога им се кара за това. А това изобщо не ми харесва. Нямам приятели. Сестра ми и аз винаги играем сами.“

“Казвам се Саня. На 11 години съм. Живея в неформално селище. Живея с мама, баба, сестрите и брат ми.

Миналата година бях в първи клас. Когато отидох на училище, бях по-възрастна от другите деца и няхах хубави дрехи като тях. В началото криех от тях, че ходя в дневния център. Беше ме срам, въпреки че и без да го знаеха, никой не искаше да прекарва време с мен.

Учителят ми е много добър и ми помогна да свикна със съучениците и хората около мен. Сега имам най-добра приятелка, Анисия и често ходя у тях, където играем или излизаме заедно. Играя и с други мои съученици.“

Сговорна дружина - планина повдига

Джоел е младеж, който живее в Маджунга, в северозападната част на Мадагаскар. Той предприема действия заедно с жителите на едно село, така че училището им да се сдобие с нов покрив и да има място за всички ученици.

От Джоел Фелисиен Хериниайна (Мадагаскар)

Миналия септември, отидох в родното село на зет ми, което се намира на повече от сто километра от Тананариве, за да му помогна да обнови един надгробен паметник. Един ден, както се разхождах из селото, попаднах на основното училище, което беше без покрив, без врата и се състоеше само от две стаи, в които можеха да учат децата.

Казаха ми, че класовете се редуват да учат само по два часа на ден и че само на най-горния клас се преподава повече от два часа дневно, за да могат учениците да се подготвят за изпитите за получаване на диплома в края на годината. Освен това, когато валило, било невъзможно да се преподава и училището не работело. Въпреки всички тези трудности, резултатите на учениците след изпитите в края на годината били добри.

Тази история наистина ме трогна и аз ентузиазирано реших, че нещо трябва да се направи. Отидох да се срещна и да поговоря с кмета на селото. Той ми каза: *„Това какво общо има с теб? Ти не си от селото“*. Направих всичко възможно да запазя спокойствие и му обясних, че не ми харесва това, че децата не могат да ходят на училище, когато вали. Той ми каза, че няма средства, за да построи училище.

След като се прибрах, попитах зет ми за училището. Той ми каза: *„Просто си върши работата и стой настрана от това“*. Но дълбоко в себе си знаех, че трябва да опитам да направя нещо. Срещнах се с учителя и му казах, че нямам средства, но мога да му дам идеи за училището. Той сподели, че иска да подобри условията в училището, но не може да намери решение.

Заедно отидохме в кметството, което беше на цял час пеша. Когато кметът видя учителя, той каза: *„Все още нямаме средства за построяване на училище, а ти*

не можеш да намериш парите“. Аз настоях и му казах: *„Моля, нека обсъдим въпроса, всички сме хора“*. Кметът отговори: *„А кой си ти да се бъркаш в работите на местните? Ти си просто един пришълец“*. Казах му защо съм дошъл в селото. *„Погрижи се за надгробния паметник заедно със зет си и се върни вкъщи“*. Той не искаше да чува нищо повече по тази тема.

Член съм на група от движението АТД Четвърти свят, която се казва „Глави заедно“, и в която членуват хора от различни социални среди. Свикнали сме да обменяме идеи за работата на АТД Четвърти свят в Мадагаскар. Помислих си за нашия подход, когато се опитвах да намеря решение за училището. Заедно с учителя решихме да поканим родителите на среща. Казахме им: *„Дъждовният сезон приближава и ако искате училището ви да бъде ремонтирано, трябва всички да помогнете за това“*.

Споразумяхме се, че един учител ще управлява средствата. Всеки даде според възможностите си и десет дни по-късно имахме с достатъчно пари, за да купим метални плоскости, дървен материал и пирони. Жителите успяха да купят десет плоскости. Дори кметът даде своя принос. Помолихме родителите сами да извършат ремонтните дейности и те с радост се съгласиха. Работата по изграждането на покрива беше успешна. През същия ден ние не само че изградихме покрива, но сложихме и врати. Два месеца по-късно училището беше напълно ремонтирано и днес децата могат да учат в удобна и безопасна среда, дори когато вали.

Зет ми ме похвали, когато видя училището. Учителят ми каза: *„Още си много млад, а действаш по този начин? Ти си отличен пример за нас!“* А аз отговорих:

„Ако всеки поеме отговорностите си, нацията ще стигне далеч“.

Той продължи в този дух, но аз смених темата, тъй като се притеснявам от похвали. За мен работата по ремонтирането на училището беше успешна, защото всички се включиха.

Бори се за правата си

От Рамон, Хави и Софи (Испания)

Рамон и Агустин са братя. В продължение на много години те живеят в Мадрид в бедняшки квартал, изграден от бараки. Кварталът обаче е разрушен в рамките на благоустройствен план за областта. Идеята е да се създаде т.нар. квартал Валдекарос, където да заживеят 150 000 души.

Подобно на много други инициативи за подобряване на градската среда в югоизточен Мадрид, тази също не е завършена, поради финансовата криза и спукването на балона на недвижимите имоти. Повечето от семействата напускат своите домове, които впоследствие са разрушени. Въпреки това Рамон, Агустин и братята им остават, защото нямат къде другаде да отидат. Осъдени да живеят в малка барака, те не знаят, че имат право на „empadronarse”, т.е. на адресна регистрация.

„Борим се да попълним документацията” обяснява Рамон.

„Винаги сме се издържали сами, като сме събирали метали за скрап, работили сме, когато можем... Събирам метали за скрап, товара всичко на колелото

си и ги нося в склада за отпадъци. Да се регистрираш в барака е трудно, живеем тук от много години, повече от 40...”

В продължение на години Рамон не строи нова барака, понеже е изгубил цялата си надежда.

„Винаги унищожават домовете ни и затова сме в такова положение... Недопустимо е да се оставят хора на улицата, но не се случва за пръв и последен път.

Строим тези бараки, защото нямаме доходи, а имаме нужда от дом. Разрушиха много от къщите ми, построил съм 6 в Лас Баранкилас. Полицаяте редовно идваха и ги събаряха.”

Преди няколко месеца обаче брат му Агустин претърпява инцидент и прекарва няколко дни в болница. Рамон построява нова барака, за да може брат му да се възстановява спокойно там. Той гордо ни я

показва - тя е с две стаи и огнище, което да предпазва от студа през зимата. Много години Рамон е работил като строител. Отбелязва къщата с номер 6, за да може да даде точен адрес на полицията и да му бъде направена адресна регистрация.

В Испания тя е ключът към достъпа до основни права като медицинско обслужване, общински жилища и минимални доходи. Но когато хората живеят на ръба на оцеляването, с минимална сигурност, придобиването на това право, което отваря вратата към много други, се превръща в процес, изпълнен с препятствия.

„За да се извърши адресната регистрация, полицейско лице трябва да дойде и да потвърди, че живееш там, където твърдиш, но процесът е мудар и дълъг, често отнемащ месеци. Отидохме до общината с молба полицията да дойде и да потвърди, че живеем в нашата барака. Отне им месец да дойдат, а ако те няма

вкъщи по това време, всичко започва отначало. Наложил се да ходим до общината 3 пъти. Най-после успяхме на 16-ти ноември, 2016 година.” По време на този труден процес, Хави, постоянен доброволец на АТД Четвърти свят, съпътства братята.

„Цялата тази земя е собственост на правителството, затова не можем да си построим по-хубави къщи. Адресната регистрация ни дава някаква сигурност, но все пак сме тук нелегално.”

Получаването на регистрация дава на братята надежда за по-добър живот.

„Мисля, че с нея ще имам повече права, ще имам достъп до здравна помощ, карта за транспорт, също и минимален доход. Следващата стъпка е да имам доходи, за да мога да си позволя храна и лекарства.”

Рамон знае, че оставащото от процеса е път, пълен с административни препятствия. Дори да успее, минималният доход не е достатъчен, за да си позволи жилище, заради високите и нарастващи наеми.

„Държавата твърди, че жилището е право, така че те трябва да го направят достъпно за всички!”, казва Хосе, племенникът на Рамон.

„Борбата е ежедневна”, казва с горчивина братът на жена му. „Искат да премахнат бедните квартали, за да може хората да ползват техните жилища и да плащат за електричество, вода и други такси. Но, разбира се, за някои хора е невъзможно да живеят легално. Да живееш нелегално е много по-евтино.”

Животът в нелегалност не е решение, той е следствие от липсата на достъп до човешките права. Бедността е тази, която трябва да се счита за нелегална. Бараката им, построена сред толкова несигурност, е крайъгълният камък на достъпа до други права, а усмивката на Рамон не се поддава на бедността. Тя е плод на надеждата за едно по-добро бъдеще.

Международна харта за 17 октомври

Световен ден за преодоляване на крайната бедност

*обявен от Организацията на обединените нации за
Международен ден за изкореняване на бедността*

Извадки от Международната харта за 17 октомври

I. Уважение към духа на Деня

1- Този ден е събиране за мир и човешко достойнство в духа на декларацията, гравирана върху възпоменателния камък в чест на жертвите на крайната бедност, намиращ се на площад Трокадеро в Париж, Франция.

На 17 октомври 1987 г., защитници на човешките права и граждани от всички страни се събират заедно на този площад. Те отдават почит на жертвите на глада, невежеството и насилието, като изразяват своето убеждение, че крайната бедност не е неизбежна. Те заявяват солидарността си с онези, които се борят, за да я премахнат.

„Навсякъде, където мъже и жени са осъдени да живеят в крайна бедност, правата на човека са нарушени. Да се обединим, за да осигурим тяхното спазване, е наш свещен дълг.“

Отец Йосиф Врешински

2- Денят предоставя възможности за срещи, които обикновено не биха се случили във всекидневния живот - между най-бедните и други граждани, обединени от стремеж към изкореняване на крайната бедност.

3- Денят трябва да признае и почете правото за равнопоставеност и достойнство на всеки и да отчете, че навсякъде по света най-бедните най-често са първите жертви на различните форми на насилие.

4- Денят трябва да отбележи значението на отдадеността и приноса на хората, които ежедневно се борят с крайната бедност. Участието от страна на най-бедните е неразделна част от всяко събиране или инициатива.

5- Денят е предназначен да насърчи и задълбочи взаимното разбирателство, солидарността и споделената отговорност на лица и групи от различни среди, работещи в тясно сътрудничество с хора, живеещи в бедност. Ето защо, подготовката за честването на Деня трябва да бъде процес, който продължава през годината.

6- Денят символизира ежедневната борба на онези, които живеят в крайна бедност.

7- Денят ни напомня, че най-бедните често са принудени да живеят в срам. Поради това, организаторите трябва да гарантират, че всички дейности, предприети по този повод, както и всички послания, прессъобщения и медийни материали

(текстове, снимки, филми, клипове и др.) зачитат достойнството на хората, живеещи в бедност, които са в основата на това събиране.

II. Цел на Деня

Да събира на едно място граждани и институции, както публични, така и частни, за да изразят тяхното противопоставяне на крайната бедност чрез (но не единствено) следните действия:

- Срещане, разговаряне и общуване с хора в крайна бедност;
- Демонстрация на солидарност със хората, живеещи в бедност, включително с онези, които отсъстват или ги е страх да участват;
- Образование и насърчаване на активността на всяка от засегнатите страни - мъже, жени, деца, млади и възрастни. Във връзка с това е важно децата и младежите да бъдат образовани в сферата на човешките права и борбата срещу бедността;

- Осигуряване на възможност на всеки гражданин да участва индивидуално или чрез организация, за да изрази солидарността си и да поднови ангажимента си за присъединяване към общата борба, чрез жест, който е важен в културата на неговата страна и който е в унисон с духа на Деня;

- Придаване на международно значение на отбелязването на Деня;

- Осигуряване на по-голяма публичност на Деня.

III. Основни насоки за постигане на поставените цели

- Отбелязване на Деня на места, които напомнят за negliжираната често история на най-бедните, както и на места, запечатали в себе си почитта и уважението към жертвите на бедността.

- Почитане на жертвите на крайната бедност чрез подчертаване на връзката между бедността и човешките права.

IV. Какво НЕ Е Денят?

- Форум за хора, които представляват политически, административни или неправителствени структури;

- Форум за сдружения, Ден в който частни или публични организации представят какво правят за бедните хора; Ден в който се заявяват искания или се търси лична популярност;

- Място, на което хора, живеещи в бедност идват, за да представят тежката си ситуация пред останалите.

ATD FOURTH WORLD

Контакт:

benoit.reboulsalze@atd-fourthworld.org

+359 876 718 983

www.atd-fourthworld.org

veronique.reboulsalze@atd-fourthworld.org

+359 878 189 254

www.poverty-stop.org

© АТД Четвърти свят 2017